

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Türkiye ve Yurt Dışında Okutulan Türkçe Ders Kitaplarının Değerler Bakımından Karşılaştırılması

Doç. Dr. Zekerya BATUR, Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Uşak, e-posta: zekerya.batur@usak.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7918-5305>

Emel ŞAŞMAZ, Doktora Öğrencisi, Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Bilimleri, Uşak, e-posta: emelakg@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5080-585X>

Öz

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de ve yurt dışında yaşayan ana dili Türkçe olan öğrencilerin kullandığı Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarında bulunan değerleri belirlemek, bu kitaplar arasında değer dağılımında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak ve bu kitaplarda değer çeşitliliğinin olup olmadığını tespit etmektir. Çalışma, betimsel olup tarama modeli kullanılmıştır. Bu çalışmanın örneklemini 2019- 2020 eğitim- öğretim yılında Türkiye’de 5. Sınıf öğrencilerine okutulan bir özel yayınevi tarafından basılmış 5. Sınıf Türkçe ders kitabı ile yurt dışında yaşayan ana dili Türkçe olan 5. sınıf öğrencilerine okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitapları oluşturmaktadır. Bu kitaplarda bulunan metinler MEB 2019 Türkçe Öğretim Programı’ndaki kök değerler açısından incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda incelenen kitapların tüm kök değerleri içerdiği, değer dağılımlarının orantısız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Değerler Eğitimi, Türkçe Kitabı, Türk Kültürü Ders Kitabı.

Makale Gönderme Tarihi: 23.05.2020

Makale Kabul Tarihi: 02.08.2020

Önerilen Atf:

Batur, Z. ve Şaşmaz, E. (2020). Türkiye ve Yurt Dışında Okutulan Türkçe Ders Kitaplarının Değerler Bakımından Karşılaştırılması, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(8): 566-582.

© 2020 Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi.

**Journal of Social, Humanities and
Administrative Sciences**

2020, 3(8): 566-582. DOI:10.26677/TR1010.2020.529
ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

**Comparison of Values and Abroad in Terms of Turkey Turkish Textbooks the
Taught**

Associate Prof. Dr. Zekerya BATUR, Uşak University, Faculty of Education, Uşak, e-mail:
zekerya.batur@usak.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7918-5305>

Emel ŞAŞMAZ, Ph.D. Student, Uşak University, Postgraduate Educational Sciences, Uşak, e-
mail: emelakg@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5080-585X>

Abstract

The aim of this work in Turkey and Turkish used by the students who are Turkish native language living abroad Turkish Culture to determine the values found in textbooks, in the distribution of value in this book is to demonstrate that there is a difference and to determine whether the diversity of value in this book. The study is descriptive and scanning model was used. The sample of this study 2019- 2020 academic year in Turkey 5. published by a private publisher who taught the class the students 5th grade Turkish textbooks with the Turkish native language living abroad 5th grade students taught Turkish and Turkish Culture constitutes 5 textbooks. The texts in these books are analyzed in terms of root values in the MEB 2019 Turkish Curriculum. As a result of the study, it was concluded that the books analyzed contain all root values and their value distributions were disproportionate.

Keywords: Values Education, Turkish Book, Turkish Culture Textbook.

Received: 23.05.2020

Accepted: 02.08.2020

Suggested Citation:

Batur, Z. and Şaşmaz, E. (2020). Comparison of Values and Abroad in Terms of Turkey Turkish Textbooks the Taught, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 3(8): 566-582.

© 2020 Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi.

GİRİŞ

Değer, hangi davranışın uygun, hangi davranışın uygun olmadığı hakkındaki inançtır. Değer kişilerin yaşama bakış açısının, bilgilerinin ve hislerinin meydana getirdiği bir bütündür. Değer bir inanç olmasının yanında bir düşünsel düzendir (Güngör, 2010). Bireylerin davranışları, yaşam tarzları onların değerlerini yansıtır. Ayrıca değerler bireylerin başka kişilerle olan ilişkilerine de etki eder (Kale, 2013). Bunların yanında değerler; bireyin tercihlerini etkiler, bireysel tutumları öğretir, bireyleri toplumun gereksinimlerini karşılayan davranışlara yöneltir (Nguyen, 2016).

Küreselleşme, toplumsal açıdan değişimleri de beraberinde getirmiştir. Bu değişimden değerler de etkilenmiştir. Bu nedenle değişen toplumsal düzende değerler eğitimi dünyanın birçok yerinde yoğun bir şekilde tartışılmıştır. Bu konuda öncelikle okullarda ve toplumsal alanlarda hangi değerlerin nasıl ve neden öğretilmesi gerektiği belirlenmesi gerekmektedir (Nguyen, 2016).

Toplumsal ve bireysel açıdan oldukça önemli olan değerler bireylere önce ailede sonra toplumsal birçok alanda verilen değerler eğitimi yoluyla benimsetilmektedir. Taplin (2002)'e göre değerler eğitimi kişilerin karakterlerinin entelektüel, fiziksel, duygusal, ruhsal ve manevi açıdan gelişmesini amaçlamaktadır. Değerler eğitiminin diğer amaçları arasında şiddeti azaltmak, bireyin her tür özverili çalışmaya saygı duymasını sağlamak, ortaya çıkan başarılı çalışmaların takdir edilmesini sağlamak ve bireylerin aileleriyle iletişimini kaliteli hale getirmek de bulunmaktadır. Kirschenbaum (1995) ise değerler eğitimi insanların kişisel olarak gelişimine ve sosyal yaşamda daha yapıcı davranmasına teşvik eden bilgileri, becerileri, tutumları ve değerleri edinmelerine yardım etmeyi amaçlayan çaba olarak tanımlamaktadır.

Değerler eğitimi farklı adlarla da isimlendirilmektedir. Lovat ve Clement (2008)'e göre değerler eğitimi karakter eğitimi, ahlaki eğitim ve etik eğitimi olarak da ifade edilmektedir. Bunun nedeni ırkçılık, uyuşturucu kullanımı, aile içi şiddet, cinsel istismar, AIDS ve terör gibi sorunlarla başa çıkma yolunun ahlak, karakter ve yurttaşlık eğitimi olduğu inancıdır. Tüm bu eğitim alanları değerler eğitiminin bir parçasıdır.

Değerler eğitimi bireylerin davranışlarını etkilerken bir yandan da bireye toplumsal hak ve görevlerini de sezdirir. Print (2000), değerlerin toplumun eğitim ve gelişim süreçlerinde, özellikle demokratik toplumlarda önemli bir rol oynadığını açıklamıştır. Değerler eğitiminde, bireysel haklar, sosyal adalet, başkalarına hoşgörü, çeşitliliğin takdir edilmesi, çoğunluğun kuralları ve demokrasiye katılımla ilgili değerlerin kazandırılması önem arz etmektedir. Tüm bunların yanında Kale (2013)'e göre sevgi, saygı, dürüstlük, güven, özgürlük ve doğruluk gibi başlıca değerlere değerler eğitiminde yer verilir.

Tüm etkinlikler, ilişkiler, etkileşimler, okullar değerlerle ilgili unsurları yansıtmaktadır. Bu nedenle değerler eğitimi ailede, okullarda, dini kurumlarda, şirketlerde, çeşitli örgütlerde kendini göstermektedir (Nguyen, 2016). Değerler eğitimi, bireylerin değer yargılarını ve tutumlarını etkileyen her şeyi içermektedir. Değerler eğitimi günlük yaşamda birçok alanda kendini göstermektedir. Okul ve sınıf kuralları, olaylar, sosyal ilişkiler, gelenekler ve çocuklarla ilgili her şey değerler eğitiminin içeriğinde yer almaktadır (Ulavere ve Veisson, 2015). Bu nedenle değerler eğitiminde bireylerin yaşamlarına uygun bir plan yapmak ve değerler eğitimi bu yönde şekillendirmek gerekmektedir.

Değerler eğitiminin ailelerde, okullarda ve toplum içinde verilmesi çok önemlidir. İnsan yaşamının ilk günlerinden itibaren başlanan değerler edinimi toplumda ve okullarda da devam etmektedir. Halstead ve Taylor (2000) 'a göre çocuklar okula başlarken bazı değerlere sahiptir. Okulun çocuğun sahip olduğu değerleri koruma, toplumsal değerleri çocuklara benimsetme,

çocukların bu değerler üzerinde düşünmesini ve kendinde var olan değerlerin farkına varmasını sağlamak gibi rolleri vardır.

Değerler eğitiminde okulların ve öğretmenlerin çok önemli görevleri bulunmaktadır. Netherwood vd. (2007), değerler eğitiminin etkili olmasının yolunun okulların değerlerinden geçtiğini belirtmişlerdir. Lovat (2005)'a göre değerler eğitimi öğretmenlerin öğrencilerine kazandıracakları entelektüel bakış açısı, konular arasında ilişki kurabilme yeteneği, düşünce ve becerilerini yansıtmaya becerisi ile daha etkili olacaktır.

Değerler eğitimi, okullarda öğretmenler tarafından planlı ve öğrencilerin seviyelerine uygun bir biçimde yapılmalıdır. Çağlayan (2005)'a göre ahlâk eğitiminde de dikkat edilmesi gereken hususlardan biri eğitim- öğretim ilke ve yöntemlerini kullanmaktır. Bunun yanında öğrencilerin seviyeleri dikkate alınarak konular belirlenmelidir. Tüm bunlar günlük yaşama uygun olmalıdır.

Değerler eğitimi ile ilgili derslerin başında Türkçe gelmektedir. Doğan ve Gülüşen (2011), Türkçe dersinin hem beş temel dil becerisini geliştirmeyi amaçlarken birçok değer kazanılmasını da amaçladığını belirtmektedir. Susar Kırmızı (2014)'ya göre Türkçe dersi hangi değerlerin iletileceğine karar verilmesinde ve bu değerlerin planlı bir şekilde aktarılmasında önemli bir görevi olan derslerden önde gelenidir. Ayrıca Türkçe dersi kişiler arası ilişkilerde ve toplumun bir üyesi olan bireyin davranışlarında bir etkiye sahiptir. Bunun yanında Türkçe dersi kültürel özelliklerin sürekliliğinin devam ettirilmesi konusunda da bir göreve sahiptir. Türkçe dersi aracılığıyla çeşitli değerler kuşaklara iletilmektedir.

Türkçe dersinde değer edinimi sağlanırken kullanılan başlıca araç ders kitaplarıdır. Doğan ve Gülüşen (2011)'e göre Türkçe ders kitapları içerdiği metinler açısından değerler eğitiminin sağlanmasında önemli bir araçtır. Türkiye'de kitap okuma alışkanlığı düşük düzeyde olduğundan Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletildiği fikirler çok önemlidir. Bu sebeple Türkçe ders kitaplarına metin seçilirken titiz davranılmalıdır.

Türkçe dersi Türkiye'de öğrenim gören öğrenciler için olduğu kadar yurt dışında okuyan ana dili Türkçe olan öğrenciler için de önemlidir. Ergenç (1993)'e göre anavatanı dışında bir ülkede yaşayan bir bireyin bulunduğu ülkenin şartlarına uyabilmesi için önce ana dilini ve kültürünü iyi bir şekilde bilmesi gerekmektedir. Bu nedenle çok kültürlü ve çok dilli ülkelerin eğitim sistemlerinde ana dili eğitimine yer verilmesi gerekmektedir.

Yurt dışında okuyan Türk öğrencilere yönelik Türkçe ve Türk kültürü derslerinde MEB tarafından hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları kullanılmaktadır (MEB, 2009). Bu ders kitapları Türkçe ve Türk Kültürü kısımlarından meydana gelmektedir. Bu kitaplarda genel olarak kültürel unsurlara değinildiği göze çarpmaktadır (Çelik ve Gülcü, 2016: 288). Kültürel unsurların bir parçası olan değerlere Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarında da yer verilmektedir.

Bu konuyla ilgili alanyazın tarandığında birçok çalışmaya rastlanılmaktadır. Değerler eğitimi ile ilgili birçok tez ve makale bulunmaktadır. Kuşdil ve Kağıtçıbaşı (2000), öğretmenlere yönelik bir anket yaparak öğretmenlerin değer yönelimlerini belirlemişler ve bunun sonucunda Schwart Değer Listesi'ne yeni değerler eklenebileceğini ifade etmişlerdir.

Değerler eğitimiyle ilgili alanyazına bakıldığında yapılan çalışmaların bazılarının Türkçe ders kitaplarıyla ilgili olduğu görülmektedir. Çelikpazu ve Aktaş (2011), MEB yayınevine ait 6, 7 ve 8. sınıf ders kitaplarında bulunan evrensel ve ulusal değerleri belirlemişler ve değer iletiminin yoğunluğunu kitaplar arasında karşılaştırmışlardır. Buna benzer bir konuda çalışan Doğan ve Gülüşen (2011), Türkçe ders kitaplarında bulunan toplamda 76 metni incelemiş ve bu metinlerin iletildiği değerleri tespit etmişlerdir. Kırmızı (2014), 4. Sınıf Türkçe ders kitaplarında

yer alan metinleri analiz ederek bu metinde en çok bulunan değerleri tespit etmiştir. Şentürk ve Aktaş (2015), Romen Eğitim, Araştırma, Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayinevi'ne ait ortaokul 6, 7 ve 8. sınıf ana dili Türkçe ders kitaplarını ele almış ve değerler açısından bu kitapları karşılaştırmışlardır.

Değerler eğitimiyle ilgili yapılan çalışmaların bir kısmı da hikâyelerle ilgilidir. Batur ve Yücel (2012), Ahmet Efe'nin yazdığı hikâyelerinin değerler eğitiminde kullanılabilecek eserler arasında olduğunu belirtmişlerdir. Kasapoğlu (2013), okullarda hikâyeler yoluyla verilen değerler eğitiminin gelecek nesiller için faydalı olacağını vurgulamıştır. Her iki ülkede okutulan Türkçe ders kitaplarının değer iletimi açısından sorunlu olduğunu vurgulamışlardır.

Okullarda değerler eğitiminin nasıl yapıldığıyla ilgili de bazı çalışmalar bulunmaktadır. Suyatno vd. (2019), yapmış oldukları çalışmada veri analizi tekniği, derinlemesine görüşme ile gözlem ve doküman analizi yöntemini kullanarak eğitimcilerin Endonezya Bangka Belitung Eyaletindeki Ortaokullarda nasıl değer eğitimi uyguladıklarını araştırmışlardır. Çalışmaları sonucunda dini öğretilerden elde edilen değerlerin, yani iman-takva (inanç-dindarlık) ve iyi ahlak (ahlak) değerlerinin okullarda değer eğitiminin geliştirilmesinde temel teşkil ettiği en önemli değerlerin olduğunu tespit etmişlerdir.

Yurt dışında öğrenim gören ana dili Türkçe olan öğrencilere okutulan Türkçe ders kitaplarıyla ilgili de bazı çalışmalara rastlanılmaktadır: Karadüz ve Ekmekçi (2015), yurt dışında ana dili Türkçe olan öğrencilere yönelik okutulan Türkçe ders kitaplarının metinlerini çeşitli açılardan incelemişler ve ders kitaplarında bulunan hataları ve tutarsızlıkları tespit etmişlerdir. Çelik ve Gülcü (2016), Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarıyla ilgili Fransa'da Türkçe öğretmenliği yapan 43 öğretmenin görüşlerini bir anket aracılığıyla almışlardır. Araştırmanın neticesinde ders kitaplarının çoğu yönden yetersizliğine vurgu yapmışlardır. Ayrancı, Mete ve Keskin (2017), Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarını incelemişler ve kitaplarda çok fazla eksikliğin bulunduğuna değinmişlerdir. Bu ders kitaplarının geliştirilmesi için çeşitli önerileri dile getirmişlerdir.

Yapılan alanyazın taramasında MEB tarafından hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesine rastlanılmamıştır. Yurt dışında yaşayan ana dili Türkçe olan öğrencilerin evrensel ve milli değerleri benimsemesinde Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarının önemli bir yere sahip olduğu belirtilebilir. Bu açıdan yapılan bu çalışmanın alandaki bu eksikliği gidereceği düşünülmektedir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Türkiye'de ve yurt dışında yaşayan ana dili Türkçe olan öğrencilerin kullandığı Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarında bulunan değerleri belirlemek, bu kitaplar arasında değer dağılımında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak ve bu kitaplarda değer çeşitliliğinin olup olmadığını tespit etmektir.

Problem Cümlesi

Türkiye'de okutulan Türkçe ders kitapları ile yurt dışında yaşayan ana dili Türkçe olan öğrencilerin kullandığı Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarında hangi değerler almaktadır?

Problem Cümleleri

1. Türkiye’de okutulan 5. Sınıf Türkçe ders kitabında ve yurt dışında 5. Sınıf öğrencilere okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabında bulunan metinlerde 2019 Türkçe Öğretim Programı’nda geçen kök değerler ne kadar yer almıştır?
2. Türkiye’de okutulan 5. Sınıf Türkçe ders kitabındaki ve yurt dışında okutulan 5. sınıf Türkçe ve Türk Kültürü ders kitabındaki metinlerde bulunan kök değerlerin dağılımı nasıldır?
3. Türkiye’de okutulan 5. Sınıf Türkçe ders kitabındaki ve yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabındaki metinlerde bulunan kök değerlerde çeşitlilik var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın bu kısmında araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma evreni ve örnekleme, verilerin toplanması ve verilerin analizi başlıkları açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma betimsel olup tarama modeli kullanılarak ortaya konmuştur. Çalışmada 2019- 2020 eğitim- öğretim yılında Türkiye’de okutulan 5. sınıf Türkçe ders kitabı ile yurt dışında okutulan 5. sınıf Türkçe ve Türk Kültürü ders kitabı kök değerler açısından incelenmiştir. Karasar (2009)’a göre geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi hedefleyen araştırma yaklaşımına tarama modeli denmektedir.

Araştırmada İncelenen Eserler

Bu çalışmada 2019- 2020 eğitim- öğretim yılında Türkiye’de 5. Sınıf öğrencilerine okutulan Anıttepe Yayınları tarafından basılmış 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ile yurt dışında yaşayan ana dili Türkçe olan 5. sınıf öğrencilerine okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitapları oluşturmaktadır. Bu yayınevlerinin kitaplarının tercih edilme nedeni 2019- 2020 eğitim- öğretim yılında okutulan ders kitaplarından olmasıdır. Bu kitaplarda bulunan metinler MEB 2019 Türkçe Öğretim Programı’ndaki kök değerler açısından incelenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

2019- 2020 eğitim- öğretim yılında Türkiye’de 5. sınıf öğrencilerine okutulan Anıttepe Yayınları tarafından basılmış 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ile yurt dışında yaşayan ana dili Türkçe olan 5. sınıf öğrencilerine okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitapları 2019 Türkçe Öğretim Programı’nda yer alan kök değerler bakımından incelenmiştir. 2019 Türkçe Öğretim Programı’nda yer alan kök değerler şunlardır: *adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik*. Bu kitaplar tarama yöntemi ile analiz edilmiştir. İncelenen metinler üç uzman tarafından ayrı ayrı taramış, sadece değerlerin isimlerinin geçmesi yeterli görülmemiştir. Uzmanlar tarafından metinlerde değerlerle ilgili anlamsal bir ilişkinin bulunduğu yerler not alınmıştır. İlgili iki kitapta birinci uzman tarafından 189, ikinci uzman tarafından 176, üçüncü uzman tarafından ise 201 değere ait bulgu tespit edilmiştir. Üç uzmanın da görüş birliğine vardığı değerler çalışmaya dahil edilmiştir. Görüş birliği olmayan değerler dikkate alınmamıştır. Böylelikle çalışmanın geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmıştır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma 2019- 2020 eğitim- öğretim yılında Türkiye’de okutulan Anıttepe Yayınları tarafından basılmış 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ile yurt dışında yaşayan ana dili Türkçe olan 5. sınıf öğrencilerine okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitapları ile sınırlıdır.
2. Araştırma ilgili kitaplardaki okuma metinleri ile sınırlıdır.

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde bulgular araştırmanın problem cümlelerine göre ortaya konacaktır.

Birinci Problem Cümlesine Yönelik Bulgular

“Türkiye’de okutulan 5. Sınıf Türkçe ders kitabında ve yurt dışında 5. Sınıf öğrencilere okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabında bulunan metinlerde 2019 Türkçe Öğretim Programı’nda geçen kök değerler ne kadar yer almıştır?” sorusuna yönelik bulgular şu şekildedir.

Tablo 1: İncelenen Kitaplarda Yer Alan Kök Değerler

Değerler	İncelenen Ders Kitapları	
	5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	5. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı
1. Adalet	9	3
2. Dostluk	3	7
3. Dürüstlük	4	2
4. Öz denetim	15	1
5. Sabır	7	1
6. Saygı	10	7
7. Sevgi	18	10
8. Sorumluluk	26	5
9. Vatanseverlik	13	5
10. Yardımseverlik	16	14
Toplam (f)	121	55

Tablo 1 incelendiğinde kitaplarda bulunan değer sayılarının birbirinden oldukça farklı olduğu görülmektedir. Türkiye’de okutulan 5. Sınıf Türkçe ders kitabı, yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabına oranla çok daha fazla değer içermektedir. Ayrıca kitaplarda en fazla ve en az değinilen değerlerin de farklı olduğu fark edilmektedir.

Adalet ile İlgili Bulgular

Hökelekli (2011)'ye göre adalet haklıya hakkını vermek, bir şeyin olması gereken yerde olması, her türlü karar ve davranışta adil olunması demektir. Her türlü olumlu veya olumsuz etkenin etkisinde kalmadan yapılan işin doğruluktan ayrılmadan yapılmasıdır. Kök değerlerden olan adalet ile ilgili bulgulardan bazıları şu şekildedir.

Tablo 2: Adalet Değeri ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı	Sayfa No	Adalet Değerine Vurgu Yapan İfade
5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	10	<i>Memleket isterim Ne zengin fakir ne sen ben farkı olsun; Kış günü herkesin evi barkı olsun.</i>
5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	194	<i>İyiliğin değeri bilinecek, bilmeyenler cezasını çekecek, diyerek çuvalı sırtladığı gibi ormanın içinde gözden kaybolmuş.</i>
5. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Kitabı	108	<i>İş hayatında Türkler, çok şerefli insanlardır. Türkler, diğerlerinden daha uygun fiyata satış yaparlar. Çoğu kez bir şeyler yemek için Türk lokantasına giderim. Hesabı büyük bir altınla ödediğimde para üstünü her zaman eksiksiz aldım.</i>
Kitabın Adı	Sayfa No	<i>Dostluk Değerine Vurgu Yapan İfade</i>
5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	23	<i>Türklerin kendi ülkelerine ve şehirlerine, köylerine, kasabalarına gelen yabancılara, gariplere, kimsesizlere, yolculara karşı insanca, dostça davranışları, kısacası konukseverlikleri çok eskidir.</i>
5. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Kitabı	40	<i>Sizinle sohbet etmek onun için paradan daha değerli.</i>
5. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Kitabı	106	<i>İstanbul'da iken bir şanssızlık olup elbiseniz yırtılırsa hiç dert etmeyin. Bir terzi dükkânına girmeniz yeter. Sanatçı, kıyafetinizi alır, size bir sandalye gösterir. Siz minik fincanından bol köpüklü kahvenizi içerken o, sessiz sedasız işe koyulur.</i>

Tablo 2 incelendiğinde Türkiye'de okutulan 5. sınıf Türkçe ders kitabında adalet değeri edebi metinler aracılığı ile öğrencilere hissettirilmektedir. Yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabında ise Türk insanın adalet değeriyle ilgili davranış örnekleri metinlerde bulunmaktadır.

Dostluk ile İlgili Bulgular

TDK Güncel Sözlük (2020)'e göre dost *sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, iyi anlaşılan kimse, düşman karşıtı* iken dostluk *dost olma durumu* olarak tanımlanmaktadır. İncelenen kitaplarda dostlukla ilgili bazı bulgular şu şekildedir.

Tablo 3: Dostluk Değeri ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı	Sayfa No	Dostluk Değerine Vurgu Yapan İfade
5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	23	<i>Türklerin kendi ülkelerine ve şehirlerine, köyelerine, kasabalarına gelen yabancılara, gariplere, kimsesizlere, yolculara karşı insanca, dostça davranışları, kısacası konukseverlikleri çok eskidir.</i>
5. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Kitabı	40	<i>Sizinle sohbet etmek onun için paradan daha değerli.</i>
5. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Kitabı	106	<i>İstanbul'da iken bir şanssızlık olup elbiseniz yırtılırsa hiç dert etmeyin. Bir terzi dükkânına girmeniz yeter. Sanatçı, kıyafetinizi alır, size bir sandalye gösterir. Siz minik fincanından bol köpüklü kahvenizi içerken o, sessiz sedasız işe koyulur.</i>

Tablo 3 incelendiğinde dostluk değerinin yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 Ders Kitabında daha fazla yer aldığı ve Türk insanının dostluğa önem veren ve insanlara dostça davranan bir millet olduğu vurgulanmaktadır. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında da Türklerin dost canlısı insanlar olduğu açıklanmaktadır.

Dürüstlük ile İlgili Bulgular

Dürüstlük de kök değerlerden bir tanesidir (MEB,2019). Doğruluk, dürüstlük gibi çeşitli değerleri hayatının merkezine alan bireyler yaşadıkları toplumun da sağlıklı olmasına destek olmaktadır (Kasapoğlu, 2013). Dürüstlikle ilgili bazı bulgular aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4 incelendiğinde 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında dürüstlük değerinin edebi metinlerde okuyucuya hissettirilerek geçtiği görülmektedir. Yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabında ise Türk insanının özelliklerinden birinin dürüst olmak olduğu vurgulanmıştır.

Tablo 4: Dürüstlük Değeri ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı	Sayfa No	Dürüstlük Değerine Vurgu Yapan İfade
5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	69	<i>Güvenlik görevlisi "Burası fabrika sahibinin evi, sen haklısın ama nasıl imzalayayım? Ona imza atarsam işimden olurum. Hem ilçemizde çok kişi onun yanında çalışıyor. Sadece fabrikası yok, birçok iş yeri ver. Onun için imza toplayamamışsındır. Kimse onu karşısına almak istemez." dedi.</i>
5. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Kitabı	108	<i>İş hayatında Türkler, çok şerefli insanlardır. Türkler, diğerlerinden daha uygun fiyata satış yaparlar. Çoğu kez bir şeyler yemek için Türk lokantasına giderim. Hesabı büyük bir altınla ödediğimde para üstünü her zaman eksiksiz aldım.</i>

Öz Denetim ile İlgili Bulgular

TDK (2020)'ye göre öz denetim daha önemli bir amaca ulaşabilmek için kişinin tepkilerini, davranışlarını veya başka amaca yönelme eğilimini denetleyip kısıtlaması, otokontroldür. Öz denetim değeriyle ilgili bazı bulgular Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5 incelendiğinde öz denetim değerinin 5. Sınıf Türkçe ders kitabında Türk insanının bir özelliği olduğu belirtilmekte ve metinler aracılığıyla bireylerin kendi davranışlarını kontrol edebilmeleri belirtilmektedir. Yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabında sadece bir yerde öz denetimle ilgili bulguya rastlanılmıştır. Bunun da bireyin kendi davranışlarını şekillendirmeye ilgili olduğu görülmektedir.

Sabır ile İlgili Bulgular

Hayatta karşılaşılan zor durumlarla ilgili bireylerin hissettiği olumsuz hislerle başa çıkmada en önemli unsur sabırdır. Sabır, kişilerin hislerini olumluya dönüştüren ve hayattan daha fazla keyif almalarını sağlayan bir özelliğe sahiptir (Eliüşük ve Arslan, 2016). Sabır değeri ile ilgili bulgulara Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde 5. Sınıf Türkçe ders kitabında sabır değerinin edebi metinler aracılığıyla verildiği görülmektedir. Bireylerin karşılıklarına çıkan zorluklar karşısında yılmamaları ve inandıkları düşünceler doğrultusunda amaçlarına ulaşmaları için sabırla davranmaları gerektiği vurgulanmaktadır. Yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabında sadece bir yerde sabırla ilgili bulguya rastlanılmıştır. Bu da öğrencilerin yönlendirilmesiyle ilgili bir komuttur.

Saygı ile İlgili Bulgular

Akkoyun (2016)'a göre saygı, bireyin çevresindeki kişiler için önemli görünen bir şeyin birey tarafından kabul edildiğinin bireyin davranışları yoluyla gösterilmesidir. Saygı değeri ile ilgili bazı bulgular Tablo7'de yer almaktadır.

Tablo 7: Saygı Değeri ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı	Sayfa No	Saygı Değerine Vurgu Yapan İfade
5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	17	<i>Daha sonra dikkat ettim, yerli dizilerde de böyle oluyor konuşmalar. "Baba Evi"nde Uzun Şevki gelmiş, yeni tutulan evin badanasına yardım etmiştir. Şevki giderken "Hoşça kalın" der, evin küçük kızı Bilge karşılık verir: "Teşekkür ederiz Şevki ağabey, hoşça kal."</i>
5. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı	141	<i>Türkler uzun bir yolculuğa çıkacakları zaman atın kuyruğunu düğüm şeklinde bağlardı. Bunun sebebi çok ilginçti. Hepimiz atların hızlı koşması için kamçı kullanıldığını duymuşuzdur. Türkler, hayvana bir nesne ile vurmanın ona eziyet olacağını düşünürlerdi. Bu sebeple kendi kuyruğundan bir top yaparak atların hızlı hareket etmelerini sağlardı. Böylece hayvan, hızla ilerlerdi.</i>

Her iki kitapta da saygı değeri sık sık vurgulanmıştır. Tablo 7 incelendiğinde 5. Sınıf Türkçe ders kitabında saygı değeriyle ilgili örnek olaylar verilmiştir. Yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabında Türk insanının saygı değeriyle ilgili özellikleri örnekler verilerek açıklanmıştır. Türk insanının sadece insanlara değil hayvanlara da saygı gösterdiği vurgulanmıştır.

Sevgi ile İlgili Bulgular

Sevgi yaşamın kaynağı olmakla birlikte tüm varlıkların ilişkisinde en önemli unsurdur. Sevgi değerinin kalıcılığı diğer değerlere kaynak olmasında gizlidir. Bu nedenle sevgi diğer değerleri ortaya çıkaracak nitelikte olmalıdır (Düzgün, 2011). Sevgi değeri ile ilgili bulgulara Tablo 8'de yer verilmiştir.

Tablo 8 incelendiğinde 5. Sınıf Türkçe ders kitabında sevgi değeriyle ilgili hem Türk insanının bir özelliği olarak gösterilmiş hem de bireylerin birbirine sevgiyle davrandığı olayları anlatan metinler aracılığıyla aktarılmıştır. Yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabında aile bireylerinin birbirlerine duyduğu sevgi duygusu metinlerde işlenmiştir. Ayrıca Türk insanının sevilen özellikleri ve Türkçenin yabancılar tarafından sevilen bir dil olduğu üzerinde durulmuştur.

Tablo 8: Sevgi Değeri ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı	Sayfa No	Sevgi Değerine Vurgu Yapan İfade
5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	24	<i>Konuk sevmek, konuğa ikramda bulunmak, insan sevgisinin başında gelir. Anadolu; yemeğini konuğunu memnun etmekten zevk alır. Bir görevi yapmış olmanın rahatlığını duyar.</i>
5. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı	13	<i>Benim tonton mu tonton bir ninem var. Ninemle aynı evde yaşamak bizim ailemiz için çok büyük bir şans, aynı zamanda mutluluk kaynağı.</i>
5. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Kitabı	40	<i>SANATÇI, çocukken dansı ve tiyatroyu çok sevdiğini söylüyor. Franz Custers, zor olsa da farklı olanı yapmaktan zevk alıyor. Peki neden sadece Türkçe konuşuyor? Custers, bunun cevabını şöyle açıklıyor: "Beni canlı tutuyor!"</i>

Sorumluluk ile İlgili Bulgular

Civelek (2006)'e göre sorumluluk, *kurallara uyma, kavrama gücünü kullanma, başkalarına ve onların mülklerine saygı ve özen göstermedir*. Sorumluluk değeri ile ilgili bulgular Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 1'e göre 5. Sınıf Türkçe ders kitabında en çok rastlanılan değer sorumluluktur. Tablo 9 incelendiğinde her iki kitapta da Türk insanının sorumluluk değerini taşıyan, işlerini zamanında yapan, üstlendikleri görevleri yerine getiren bireyler olduğu gösterilmiştir.

Tablo 9: Sorumluluk Değeri ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı	Sayfa No	Sorumluluk Değerine Vurgu Yapan İfade
5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	40	<i>Mustafa Kemal'in kağnısı derdi, kağnısına Mermi taşırdı öteye, dağ taş aşardı. Çabuk giderdi, çok götürürdü Elifçik, Nam salmıştı asker içinde. Bu kez yine herkesten evvel almıştı yükünü, Doğrulmuştu yola önceden önceden.</i>
5. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı	44	<i>Afşi ben hazırladım. Yakından görmek ister misiniz?</i>
5. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Kitabı	97	<i>Türkler, en küçük işlerini bile çok düzenli bir şekilde, birlikte yaparlar.</i>

Vatanseverlik ile İlgili Bulgular

Vatanseverlik, bireyin memleketine duyduğu sevgiyi ifade etmektedir. Vatanseverlik milletin konuştuğu dille, yaşadığı coğrafyayla, ülkenin siyasal sistemi ve politikasıyla özdeşleşen bir kelimedir (Elban, 2015). Vatanseverlik değeri ile ilgili bulgulara Tablo 10'da yer verilmiştir.

Tablo 10. Vatanseverlik Değeri ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı	Sayfa No	Vatanseverlik Değerine Vurgu Yapan İfade
5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	52	<i>Yüzbaşı Hakkı Bey, genç yaşta kalp krizi geçirmiş ve istirahatteydi. Böyle bir görevi vatan için ölümüne de olsa üstlendi. Yüzbaşı Hakkı Bey komutasındaki gemi mürettebatı mayın uzmanı Albay Yarbay Geel (Geel) ile işe başladılar.</i>
5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	63	<i>Arada bir kendisine "Biraz dikkatli ol!" gibi nasihatta bulunanlara "Düşman bu yoldan Antep'e girerse ben Antep'e nasıl girerim? Hemşehrilerimin yüzüne nasıl bakarım? Fransızlar beni çiğnemedi buradan geçemeyecekler." diye cevap veriyordu.</i>
5. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Kitabı	73	<i>İstiklâl Marşı, Türk milletine Mehmet Akif Ersoy'un hediyesidir.</i>

Tablo 10 incelendiğinde 5. Sınıf Türkçe ders kitabında özellikle “Milli Mücadele ve Atatürk” temasında vatanseverlik vurgusunun yapıldığı ve Türk insanının vatani uğruna ölümü bile göze aldığı metinler aracılığıyla aktarılmıştır. Yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabında ise Türk insanının vatani uğruna verdiği mücadele, İstiklal Marşı’nın nasıl yazıldığı, Mehmet Akif Ersoy’un vatanseverliği, bayrak ve vatan sevgisi üzerinde durulmuştur.

Yardımseverlik ile İlgili Bulgular

Yardımseverlik, toplumu birbirine bağlayan ve birlik beraberlik duygularını kuvvetlendiren bir erdemdir. Bu erdem in ülkenin geleceğini şekillendirecek yeni nesillere iletmek önemlidir (Sönmez ve Akıncan, 2013). Yardımseverlik değeri ile ilgili bulgulara Tablo 11’de yer verilmiştir.

Tablo 11 incelendiğinde 5. Sınıf Türkçe ders kitabında yardımseverlik değeriyle ilgili Türk kadınının zor durumdaki Türk askerine yaptığı yardım örnek olarak verilmiştir. Yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabında ise aile bireylerinin birbirlerine yardım etmeleri ve Türk insanının her işinde yardımlaşmayı sevdiği üzerinde durulmuştur.

Tablo 11: Yardımseverlik Değeri ile İlgili Bulgular

Kitabın Adı	Sayfa No	Yardımseverlik Değerine Vurgu Yapan İfade
5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	40	<i>Mustafa Kemal’in kağnısı derdi, kağnısına Mermi taşırdı öteye, dağ taş aşardı. Çabuk giderdi, çok götürürdü Elifçik, Nam salmıştı asker içinde. Bu kez yine herkesten evvel almıştı yükünü, Doğrulmuştu yola önceden önceden.</i>
5. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı	44	<i>Afişi ben hazırladım. Yakından görmek ister misiniz?</i>
5. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Kitabı	97	<i>Türkler, en küçük işlerini bile çok düzenli bir şekilde, birlikte yaparlar.</i>

İkinci Problem Cümlesine Yönelik Bulgular

“Bu kitaplardaki metinlerde bulunan kök değerlerin dağılımında bir farklılık var mıdır?” sorusuna yönelik Tablo 1 incelendiğinde Türkiye’de okutulan 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplamda 121 farklı yerde kök değerlerle ilgili bulgulara rastlanırken yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabında 55 farklı yerde kök değerlerle ilgili bulgulara rastlanılmıştır. İki ders kitabı kök değerler açısından kıyaslandığında Türkiye’de okutulan ders kitabının yurt dışında okutulan ders kitabına göre oldukça fazla değer içerdiği görülmektedir.

Türkiye’de okutulan 5. sınıf Türkçe ders kitabında en sık rastlanan kök değer sorumluluk (f=26)’tur. Sorumluluk değerini sırasıyla sevgi (f=18), yardımseverlik (f=16), öz denetim (f=15), vatanseverlik (f=13), saygı (f=10), adalet (f=9), sabır (f=7), dürüstlük (f=4) değerleri izlemiştir. Türkiye’de okutulan 5. sınıf Türkçe ders kitabında en az rastlanan kök değer ise dostluk (f=3)’tur.

Yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabında en sık rastlanan kök değer yardımseverlik (f=14)’tir. Yardımseverlik değerini sırasıyla sevgi (f=9), saygı (f=7), dostluk (f=7),

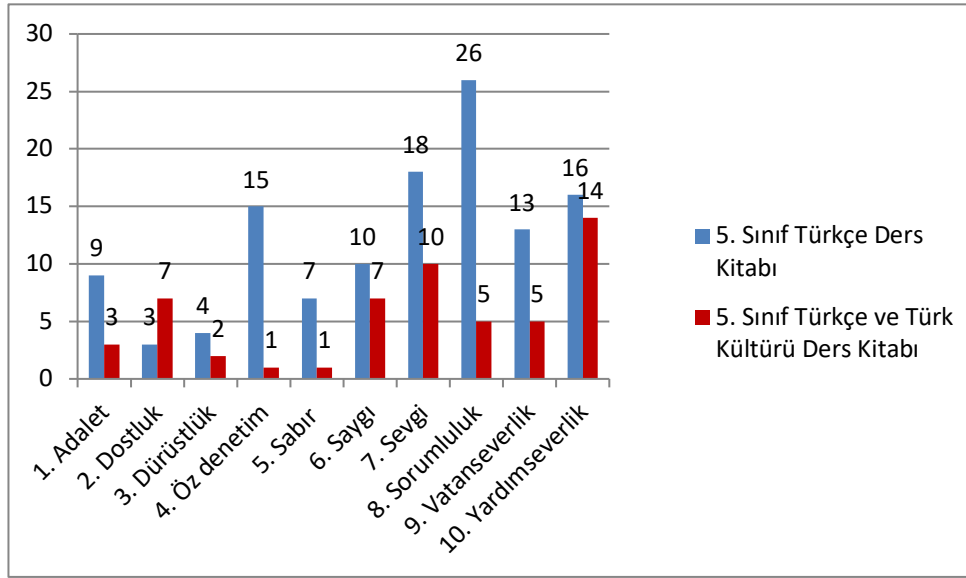
sorumluluk (f=5), vatanseverlik (f=5), adalet (f=3), dürüstlük (f=2), öz denetim (f=1), sabır (f=1) izlemektedir. Yurt dışında okutulan 5. sınıf Türkçe ve Türk Kültürü ders kitabında en az rastlanılan değerler öz denetim (f=1) ve sabır (f=1) olmuştur.

İncelenen her iki kitapta da kök değerlerin dağılımının orantılı olmadığı görülmüştür. Bu iki kitapta en sık ve en az rastlanılan değerlerin de farklı olduğu belirlenmiştir.

Üçüncü Problem Cümlesine Yönelik Bulgular

“Bu kitaplardaki metinlerde bulunan kök değerlerde çeşitlilik var mıdır?” sorusuna yönelik bulgular Grafik 1’den yola çıkılarak açıklanmıştır.

İncelenen her iki kitapta da tüm kök değerlerle ilgili bulgulara rastlanılmıştır. Grafik 1’de de görüldüğü gibi iki kitapta da değerlerin dağılımında çok büyük farklılık bulunmaktadır.

Grafik 1: İncelenen Kitaplardaki Metinlerin Kök Değer Çeşitlilikleri

TARTIŞMA ve SONUÇ

Değerler, bir toplumu ayakta tutan, toplumu oluşturan bireyleri birbirine bağlayan, toplumsal düzenin sağlanmasında ve devam ettirilmesinde önemli etkisi olan unsurlardır. Bu nedenle MEB tüm öğretim programlarının içine kök değerleri yerleştirmiştir. Bu kök değerlerin aktarımında öncü olan derslerden biri Türkçedir. Türkçe dersinde kullanılan ana materyal Türkçe ders kitabı olduğundan bu ders kitaplarının içeriklerinin değerleri yansıtan bir özellikte olması önem arz etmektedir.

Değerlerin Türkiye’de yaşayan öğrenciler tarafından benimsenmesi kadar yurt dışında yaşayan ana dili Türkçe olan öğrenciler tarafından da benimsenmesi gerekmektedir. Yurt dışında yaşayan ana dili Türkçe olan öğrencilerin milli benliklerini koruyabilmeleri açısından bu değerleri benimsemeleri önemlidir. Bu nedenle yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü ders kitabının da kök değerleri içermesi gerektiği düşünülmektedir.

Yılar (2016), çalışmasında Türkçe ders kitaplarının hazırlanırken bazı değerlerin üzerinde durulduğu, bazı değerlerin kitaplarda çok az yer aldığı ve bazı değerlerin hiç bulunmadığı sonucuna varmıştır. Bu çalışmada da ders kitaplarında bulunan değerlerin dağılımında orantısızlık olduğu göze çarpmaktadır. Türkiye’de okutulan 5. sınıf Türkçe ders kitabında rastlanan kök değer sayısı yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabında rastlanan kök değer sayısının iki katından fazladır. Bu durum yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitaplarında bulunan metinlerin değerler açısından yoğun olmadığı düşüncesini ortaya koymaktadır.

Yapılan bu çalışmada ortaya çıkan bir diğer sonuç ise incelenen her iki kitapta da kök değerlerin dağılımında, en sık ve en az rastlanan kök değerlerde bir farklılık olduğudur. Türkiye’de okutulan 5. sınıf Türkçe ders kitabında en sık rastlanan kök değer sorumluluk (f=26), en az rastlanılan kök değer dostluk (f=3)’tur. Yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü 5 ders kitabında en sık rastlanan kök değer yardımseverlik (f=14), en az rastlanılan değerler öz denetim (f=1) ve sabır (f=1) olmuştur. Bu konuda Türkçe ders kitaplarında hikâye edici metinleri inceleyen Eken ve Öksüz (2019), bu metinlerde en çok rastlanan değerlerin yardımseverlik ve vatanseverlik olduğu; en az rastlanan değerlerin adalet, dürüstlük ve saygı olduğu sonucuna varmışlardır. Mutlu ve Dinç (2019)’in yaptığı çalışmada ise 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda adalet, saygı ve özdenetim kök değerlerine fazla rastlanmadığı sonucu çıkarılmıştır. Bu sonuçların kısmen örtüştüğü görülmektedir.

Bu çalışmada elde edilen bir diğer sonuç da her iki kitapta bütün kök değerlere yer verildiğidir. Ancak iki kitapta da kök değerlerin dağılımında orantısızlık olduğu görülmektedir. Bu durum bazı değerlerin daha ön plana çıkarıldığı, bazı değerlerin ise çok az üzerinde durulduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Konuyla ilgili yapılmış çalışmalar bu bulguyu desteklemektedir (Pilav, Demir, Demir, 2015; Öksüz ve Eken, 2019; Mutlu ve Dinç, 2019).

Sonuç olarak yurt dışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarındaki metinlerde kök değerlere daha fazla yer verilmesi önerilebilir. İncelenen her iki kitapta da bulunan metinlerde değer dağılımının orantısız olmasından dolayı Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde kök değerlerin orantılı bir şekilde yer verilmesi konusunda öneride bulunulabilir. Türkiye’de ve yurt dışında okutulan Türkçe ders kitaplarının kök değerler açısından birbirine daha benzer olması bir başka öneridir. Ayrıca bu konuda diğer sınıf seviyelerinde de çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akkoyun, F. (2016). Saygı Kavramına Transaksiyonel Analiz (TA) Açısından Bakış. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(4): 16-22.
- Ayrancı, B. B., Mete, F. ve Keskin, H. (2017). İki Dilli Türk Çocukları İçin “Türkçe ve Türk Kültürü” Kitaplarının Yanlıları, Eksiklikleri. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 2(2): 16-55.
- Batur, Z. ve Yücel, Z. (2012). Ahmet Efe'nin Çocuk Hikâyelerinde Değer Eğitimi ve Hikâyelerin Türkçe Eğitime Katkısı, *Electronic Turkish Studies*, 7(4): 1031-1049.
- Brady, L. (2011). Teacher values and relationship: Factors in values education. *Australian Journal of Teacher Education*, 36(2): 55-66.
- Civelek, B. (2006). Çocuklara sorumluluk bilinci kazandırmak. *Çoluk Çocuk Aylık Anne Baba Eğitimci Dergisi*, 58: 20-22.
- Çağlayan, A. (2005). Ahlak Pusulası-Ahlak ve Değerler Eğitimi. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.

- Çelik, Y. ve Gülcü, İ. (2016). Yurtdışında Kullanılan Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarına Yönelik Öğretmen Görüşleri, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2): 287-296.
- Çelikpazu, E. E. ve Aktaş, E. (2011). MEB 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Değer İletimi Açısından İncelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 6(2): 413-424.
- Doğan, B. ve Gülüşen, A. (2011). Türkçe Ders Kitaplarındaki (6–8) Metinlerin Değerler Bakımından İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 75-102.
- Düzgün, Ş. (2011). Sevginin İstismarı ve Sevgide Aşırılık (Kültler). *KADER Kelam Araştırmaları Dergisi*, 9(2): 19-40.
- Ekmekçi, V. ve Karadüz, A. (2015). Yurt Dışında Yaşayan İki Dilli Çocuklar İçin Hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Kitabına Eleştirel Bir Bakış. *Electronic Turkish Studies*, 10(15): 361-378.
- Elban, M. (2015). Tarih Eğitimi ve Vatansızlık Üzerine Bazı Düşünceler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(3): 1302-1319.
- Eliüşük, A. ve Arslan, C. (2016). Sabır Ölçeğinin Türkçe 'ye Uyarlanması: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışmaları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 14(31): 67-86.
- Ergenç, İ. (1993). Yurtdışındaki Türk Çocuklarının Anadili Sorunu. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 4: 61-70.
- Güngör, E. (2010). Değerler Psikolojisi Üzerinde Araştırmalar, İstanbul: Ötüken.
- Halstead, J. Mark, and Monica J. Taylor. Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education* 30.2 (2000): 169-202.
- Hökelekli, H. (2011). Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi, İstanbul: TİMAŞ Yayınları.
- Kale, N. (2013). Nasıl Bir Değerler Eğitimi. Kaymakcan, R., Hökelekli, H., Arslan, Ş., Zengin, M. (Ed). *Değerler ve Eğitimi* (314-322). İstanbul: Dem yay.
- Kasapoğlu, H. (2013). Okulda Değer Eğitimi ve Hikâyeler. *Milli Eğitim Dergisi*, 198: 97-109.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kirschenbaum, H. (1995). One hundred ways to enhance values and morality in schools and youth settings. Boston: Allyn and Bacon.
- Kuşdil E. ve Kağıtçıbaşı. Ç. (2000). Türk Öğretmenlerinin Değer Yönelimleri ve Schwartz Değer Kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45): 59-76.
- Lovat, T. (2005, May). Values education and teachers' work: A quality teaching perspective. In National Values Education Forum, Australian Government Department of Education Science and Training.
- Lovat, T., and Clement, N. (2008). Quality teaching and values education: Coalescing for effective learning. *Journal of Moral Education*, 37(1): 1-16.
- MEB (2009). Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı (1-10. Sınıflar). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.
- Netherwood, K., Buchanan, J., Palmer, D., Stocker, L., and Down, B. (2007). Valuing Diversity in Children's Voices—Case Study of the Western Australian Cluster. Values education and quality teaching: The double helix effect. Terrigal: David Barlow.

- Nguyen, Q. T. N. (2016). The Vietnamese Values System: A Blend of Oriental, Western and Socialist Values. *International Education Studies*, 9(12): 32-40.
- Öksüz, H. İ., ve Eken, N. T. (2019). İlkokul (1-4) Türkçe Ders Kitaplarındaki Hikâye Edici Metinlerin Türkçe Dersi Öğretim Programındaki Kök Değerler Bakımından İncelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2): 384-401.
- Pambudi, D. I., and Mardati, A. (2019). Strategy of Values Education in the Indonesian Education System. *International Journal of Instruction*, 12(1): 607-624.
- Pilav, S., Demir, H. A., ve Demir, H. (2015). İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Okuma Metinlerinin Değer İletimi Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(206): 16-29.
- Print, M. (2000). Curriculum policy, values and changes in civics education in Australia. *Asia Pacific Journal of Education*, 20(1): 21-35.
- Raihani. (2008). An Indonesian model of successful school leadership. *Journal of Educational Administration*, 46(4), 481-496.
- Sönmez, Ö. F., ve Akıncan, N. (2013). Ortaokul Öğrencilerinin "Yardımseverlik" Değeri ile İlgili Metefor Algıları. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 7: 105-120.
- Susar Kırmızı, F. (2014). 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Metinlerinde Yer Alan Değerler. *Journal of Values Education*, 12(27): 217-259.
- Şentürk, L., ve Aktaş, E. (2015). Türkiye'de ve Romanya'da okutulan ana dili Türkçe ders kitaplarının değer iletimi açısından karşılaştırılması. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29): 215-243.
- Taplin, M. (2002). Can we, should we, and do we integrate values education into adult distance education? Opinions of stakeholders at the Open University of Hong Kong. *International Journal of Lifelong Education*, 21(2):142-161.
- TDK (2020). Güncel Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr> adresinden 15.01.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Ülavere, P., and Veisson, M. (2015). Values and Values Education in Estonian Preschool Child Care Institutions. *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 17(2): 108-124.
- Yılar, R. (2016). İlettiği Değerler Açısından İlkokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinler Üzerinde İncelemeler. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2): 490-506.